

(дидактичні, сюжетно-рольові, ситуативні, ігри-стратегії економічної спрямованості), які можуть бути як частиною спеціальних занять з економіки, математики, ознайомлення з довкіллям і природою, так і використовуватися в повсякденному житті дошкільників (під час режимних моментів, прогулянок, екскурсій тощо). Формуванню екологічних знань та вмінь сприятимуть такі методи, як пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного навчання, частково-пошуковий; дослідницький.

Отже, ціннісні орієнтації – важливий та динамічний компонент структури особистості дошкільника, який зумовлює мотиваційно-регулятивну систему його подальшої життєдіяльності. Сприятливим педагогічними умовами для формування ціннісних орієнтацій є інтегрований підхід до формування в дитини впевненості у власних силах і можливостях, забезпечення психологічного комфорту дітей під час занять, виконання дій і вироблення звичок, орієнтованих на сталий розвиток. Сформовані позитивні ціннісні орієнтації – запорука результативності в сталому розвитку, що приведе до покращення стосунків між дітьми, дітьми і дорослими як у сім'ї, так і в закладі дошкільної освіти; стабільності морального і психологічного клімату у групі; розумного споживання енергії та води; зменшення марних витрат сировини; зменшення кількості відходів; зміцнення власного здоров'я тощо. Перелік означених дій може бути розширений за рахунок запропонованих педагогами і самими дітьми, яким надається свобода у виборі дій під спрямовуючим керівництвом педагога.

Література:

1. Безсонова О. К. На захисті майбутнього – з дитинства, або Педагогіка емпайерменту в дошкільному закладі. 2015. № 3. С. 11–17.
2. Гавриш Н. В., Пометун О. І. Бути чи не бути – ось у чому питання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2015. № 3. С. 4–10.
3. Павленко Л., Павленко М. Портфоліо, як засіб фіксації та накопичення освітніх досягнень студента. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2019. Вип. 2. С. 251–259/
4. Поніманська Т. Моральність має бути свідомою. *Дошкільне виховання* : Науково-педагогічний журнал для педагогів і батьків. 2013. № 8. С. 3–5.

LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ В РОБОТІ ЛОГОПЕДА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З ДІТЬМИ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ

Галущенко Вікторія Іванівна

*доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти і реабілітації,
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний
університет ім. К. Д. Ушинського»
victoria.galushchenko@ukr.net;*

Калюжна Лілія Олександрівна

*Магістр II року навчання
lilay.dasha@gmail.com*

Актуальність. На сучасному етапі розвитку корекційної освіти, за даними світової статистики, кількість мовленєвих розладів у дітей дошкільного віку неухильно зростає, у зв'язку з чим актуальність проблеми їх виявлення та корекції стає незаперечною. У науковій літературі є дані про те, що у дітей із мовленневою патологією спостерігаються проблеми у навчанні, пов'язані з недостатністю вищих психічних функцій: уваги, мислення, сприйняття, пам'яті. [2; 3; 5; 6].

Оскільки дошкільний вік є найбільш сензитивним для розвитку лексичної сторони мовлення у дітей, то у разі порушення процесу формування будь-якого з

компонентів моленнєвної системи, це призведе до порушення мовлення в цілому та лексичної будови мовлення зокрема. [1; 4; 5].

Загальне недорозвинення мовлення часто виникає внаслідок порушень, пов'язаних з органічними ураженнями чи недорозвиненням певних відділів центральної нервової системи. За даними багатьох сучасних досліджень, у закладах спеціальної дошкільної освіти тощо зустрічаються до 97% дітей з діагнозом «загальне недорозвинення мовлення», визначаються ознаки органічного ураження центральної нервової системи. У даному випадку правомірно говорити про те, що загальне недорозвинення мовлення виникає у структурі складного синдрому системного недорозвинення психічної діяльності дитини в цілому, де в основі дизонтогенезу лежить взаємопов'язане та взаємозумовлене недорозвинення окремих базових для вимови психічних та моторних функцій. При ринолалії, дизартрії, моторній та сенсорній алалії структура загального недорозвинення мовлення, співвідношення первинних та вторинних порушень компонентів мовлення, їх механізми матимуть певні відмінності [4; 6].

Активне впровадження інновацій в систему навчання, виховання, розвитку дітей дошкільного віку дозволяє досягати значних результатів. А постійне покращення всіх складових цього процесу дозволяє інноваційним технологіям, в тому числі і LEGO-технологіям, конкурувати з класичними методиками [1; 3].

Мета. Головною метою даної роботи є визначення рівня впливу LEGO-технологій на загальний розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.

Методика й організація дослідження. LEGO-технології мають глобальний вплив на розвиток мовлення дітей дошкільного віку, завдяки поєднанню в цих технологіях ігрової і конструкторської діяльності. Особливості застосування модифікованих форм роботи за допомогою конструктора LEGO, за висновками практикуючих корекційних педагогів і власних спостережень, визначають актуальність і доречність нашого дослідження у роботі з дітьми із загальним недорозвиненням мовлення [2; 4; 6].

Для визначення впливу LEGO-технологій на мовленнєву діяльність дітей дошкільного віку, було окреслено такі етапи роботи:

- розкрити зміст поняття «загальне недорозвинення мовлення» та специфіка порушень компонентів мовлення (лексика, граматики, фонетика);
- здійснити діагностику мовленнєвого розвитку у дітей контрольної та експериментальної груп на початку дослідження та після впровадження в роботу логопеда закладу спеціальної дошкільної освіти LEGO-технологій;
- розробити послідовність етапів роботи та комплекс цікавих ігрових вправ роботи з дітьми із ЗНМ.

На думку С. Бедер, В. Горяїнової, Т. Лусс, провідна ідея навчання за допомогою LEGO-технології полягає у навчанні через «дію, здобуття знань у процесі конструювання та дослідження моделей. Це розвиває логіку, можливість орієнтуватися у просторі та прогнозувати свої дії» [1; 6].

Загальне недорозвинення мовлення є складним мовленнєвим порушенням, при якому у дитини порушуються всі компоненти мовлення, при цьому слух і інтелект залишаються нормальними. На сучасному етапі психолого-педагогічна класифікація включає певний ряд порушень мовлення, що відображають рівень та особливості відставання у мовленнєвому розвитку дитини, в нашому випадку – дитини дошкільного віку. В якості загальних ознак визначають пізній початок розвитку мовлення, бідний словниковий запас, дефекти вимови, дефекти фонемоутворень. Усі ці фактори призводять до загального деструктивного розвитку і труднощів навчання, що вимагає фахівців шукати нові інноваційні та модифіковані форми роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями, а саме, із загальним недорозвиненням мовлення [2; 3; 5]

Результати дослідження. З метою перевірки ефективності LEGO-технологій, як засобу покращення мовленнєвої діяльності у дітей старшого дошкільного віку, було проведено експериментальне дослідження на базі закладу дошкільної освіти м.Одеса. В експерименті брало участь 28 дітей (їх поділили на дві групи): 14 дітей контрольної (старшої) групи та 14 дітей експериментальної (старшої) групи Одеського закладу дошкільної освіти «ясла-садок» №106 комбінованого типу Одеської міської ради.

Для визначення зміни компонентів мовлення дітей із загальним недорозвиненням мовлення при використанні LEGO-технологій, було обрано ряд цікавих корекційних методик та вправ. В основу формуального експерименту було покладено твердження про те, що корекційно-логопедичний вплив на дитину із загальним недорозвиненням мовлення буде більш ефективним, якщо використовувати LEGO-технології в роботі логопеда [3; 5]

У корекційно-виховну та навчальну роботу нами було включено цікаві завдання на заняттях з навчання грамоти з дітьми експериментальної групи з застосуванням цеглинок LEGO. Для покращення вимови фонем, логопедом пропонувалося на цеглинках зображувати звук, якому діти навчалися. У дітей була можливість кінестетично відчувати дотик, запам'ятати, які звуки зображені і, звичайно, ще раз закріплювати правильну вимову та артикуляційну позицію.

З метою розвитку аналітико-синтетичної діяльності та лексико-граматичної сторони мовлення, логопедом було запропоновано кожний звук позначати певним кольором цеглинки, наприклад, звук У – червоною, звук П – синьою. Звук, з якого починається слово, позначали жовтою цеглинкою. Це давало можливість розуміти, з якого саме звука починається те чи інше слово та співвідносити назву, кольори під час відпрацювання звуко-літерного аналізу з дітьми дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.

Для корекції лексико-граматичної сторони мовлення, логопед використовував цеглинки LEGO для вивчення складової структури слова (кожен склад позначала нова цеглинка). Дітям пропонували повторити ритмічний ряд за допомогою цеглинок, що сприяло гарному засвоєнню слів в певному порядку.

За отриманими результатами проведеного дослідження було визначено, що рівень та якість сформованості компонентів лексичної та граматичної системи у дітей із загальним недорозвиненням мовлення покращено, а впровадження у корекційний процес посібника цеглинок LEGO для дітей допоміг швидше опанувати та засвоїти усі надані корекційні завдання.

Висновки. Підсумовуючи всю інформацію, яка була отримана з емпіричного дослідження, можна стверджувати, що використання LEGO-технологій в роботі логопеда закладу дошкільної освіти має позитивний вплив на розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.

Література:

1. Бедер С.О., Драгунова Є.А. LEGO-технологія як засіб сенсорного розвитку дітей дошкільного віку. Інноваційна педагогіка. 2018. С. 194–197
2. Галущенко В.І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення / В.І.Галущенко // *Актуальні питання корекційної освіти* (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2018. Т.1. 452 с.
3. Галущенко В.І. Особливості стану та формування емоційної лексики у дітей з порушеннями мовлення Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: зб. Наук. Праць К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, Вип., 2019. С. 52-64
4. Кисличенко В.А, Шлапак А.І. Діагностика сформованості фонематичних процесів у дітей з ЗНМ III рівня засобами комп'ютерних технологій // Науковий вісник

Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. 2019. № 3 (66), вересень. С.114-120.

5. Рібцун Ю. В. Дитина з порушеннями мовленнєвого розвитку : метод. посіб. / Ю. В. Рібцун. К. : ТОВ «Літера ЛТД», 2019. 40 с.

6. Романенко Л.В., Воловенко Н.П. Застосування LEGO-технологій на уроках математики в початковій школі: теоретичний вимір. «Молодий вчений», № 10 (86), жовтень, 2020. С.429-433

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Гарбар С. В.

*викладач кафедри дошкільної освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
skolontay@ukr.net*

Процеси глобалізації, інформатизації, пандемія, а також повномасштабне вторгнення РФ в Україну по-різному вплинули на освіту та, зокрема, на дошкільну освіту. Багато закладів дошкільної освіти призупинили свою діяльність, деякі з них приймають тимчасово переміщених осіб, організовують дистанційний освітній процес, надають консультації батькам тощо.

Очевидно, що сьогодні для дитини дошкільного віку в умовах війни стає більш ніж актуальним завданням набуття досвіду культури поведінки в процесі спілкуванні на основі розуміння нею особистісних якостей, як результату досвіду взаємодії з дорослими та однолітками, розвитку соціальних почуттів, а також здатність оцінювати свої вчинки та вчинки інших.

До проблеми виховання культури поведінки дітей дошкільного віку, яка є надто актуальною сьогодні, звертались багато науковців, а саме: Л. Артемова, О. Кононко, В. Павленчик, А. Богуш, В. Білоусова, М Федорова та ін.

Під культурою поведінки дітей дошкільного віку ми розуміємо спосіб здійснення дитиною дій і вчинків, що відповідає морально-естетичним вимогам суспільства, відображається у підтвердженні очікуваних сподівань з боку дорослих, однолітків і забезпечує її особистісне зростання. Процес виховання дітей дошкільного віку в умовах війни полягає у формуванні батьками і педагогами чітких уявлень в дитини про добро і зло.

Вчені (В. Білоусова, М Федорова та ін.) рекомендують працювати над вихованням культури поведінки в дітей дошкільного віку вирішенням таких завдань: формувати навички культури поведінки в повсякденному житті; вчити бачити свої недоліки в поведінці і вміти їх виправляти; познайомити з правилами культури поведінки; виховувати любов і шанобливе ставлення до близьких і оточуючих людей; навчити ставитися до оточуючих з турботою і терпінням, але при цьому проявляти нетерпимість до поганих вчинків людей. Зазначимо, що визначальною спонукою виховання культури поведінки дітей виступає цілеспрямований вплив ззовні та готовність до дотримання правил поведінки як результат отримання дітьми емоційно-насиченої інформації про правила соціально значущої поведінки [4, с.21].

Як бачимо, військові події подекуди унеможливають повноцінне виховання культури поведінки дітей дошкільного віку або повністю, або реалізуються частково. Адже неможливо при перевагах небезпечного середовища гармонійно та всебічно розвиватися, засвоювати позитивний соціальний досвід, традиції – на сучасному етапі переважають біль, страждання, боротьба за життя, унаслідок чого психологічний стан особистості розбалансовується на всіх її структурних рівнях [5, с. 353].